

Haapakeitaan (FI0200021) Natura 2000 -alueen linnuston linjalaskennat 2018

Hydrologia-LIFE (LIFE16NAT/FI/000583)

Hannu Sillanpää

JOHDANTO JA MENETELMÄT

Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

Tämä linnustaselvitys on tehty osana Hydrologia-LIFE -hanketta. Haapakeitaan Natura 2000-alueella (FI0200021) tehtiin kolme linnuston linjalaskentaa pesimäaikaisen linnuston laji- ja tiheysmäärän selvittämiseksi.

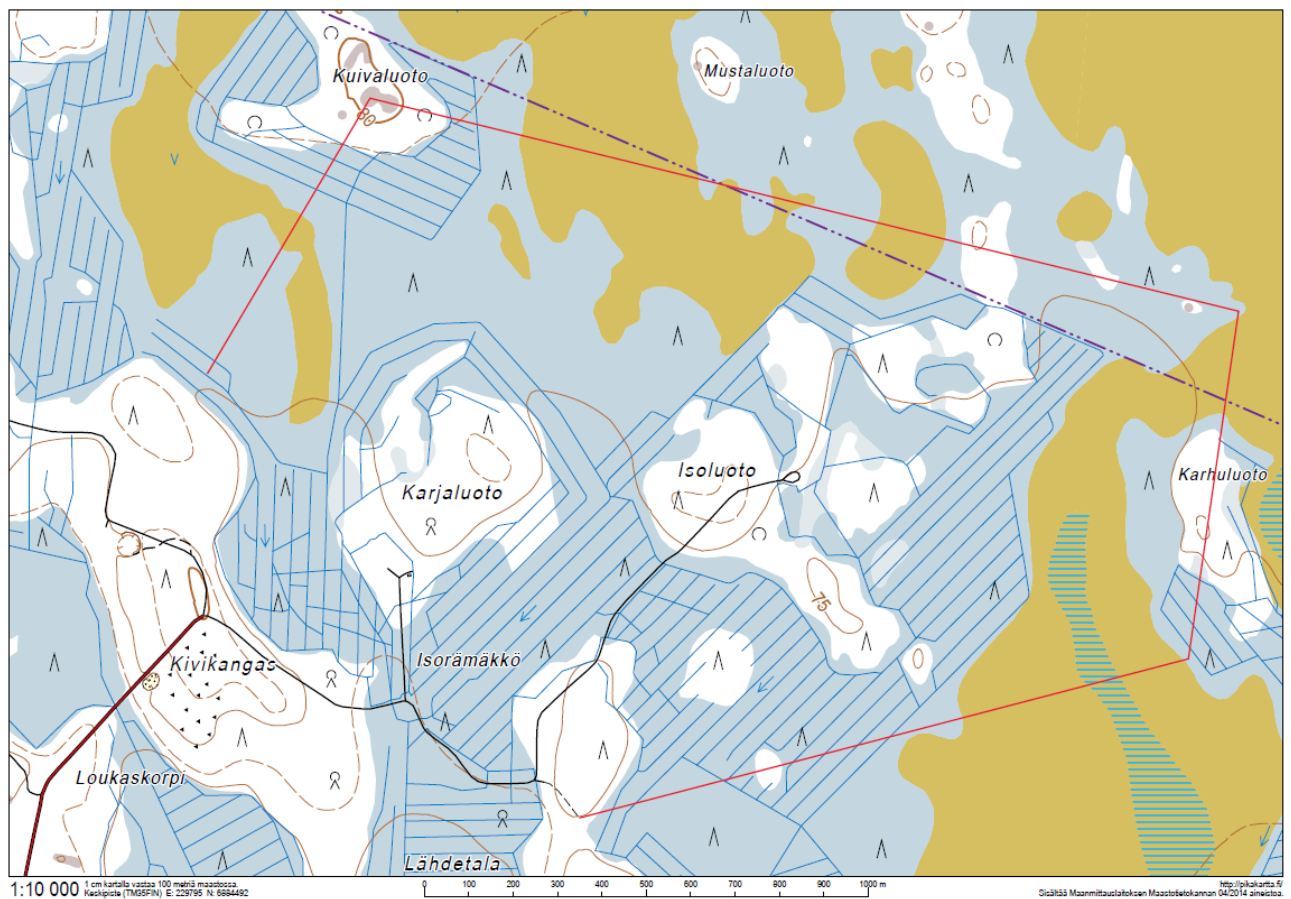
Raportissa esitetään 7.-8.6. ja 14.6.2018 tehtyjen laskentojen tulokset. Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella Hydrologia-LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Haapakeitaan Natura 2000-alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kartoituskohteet ja -menetelmät

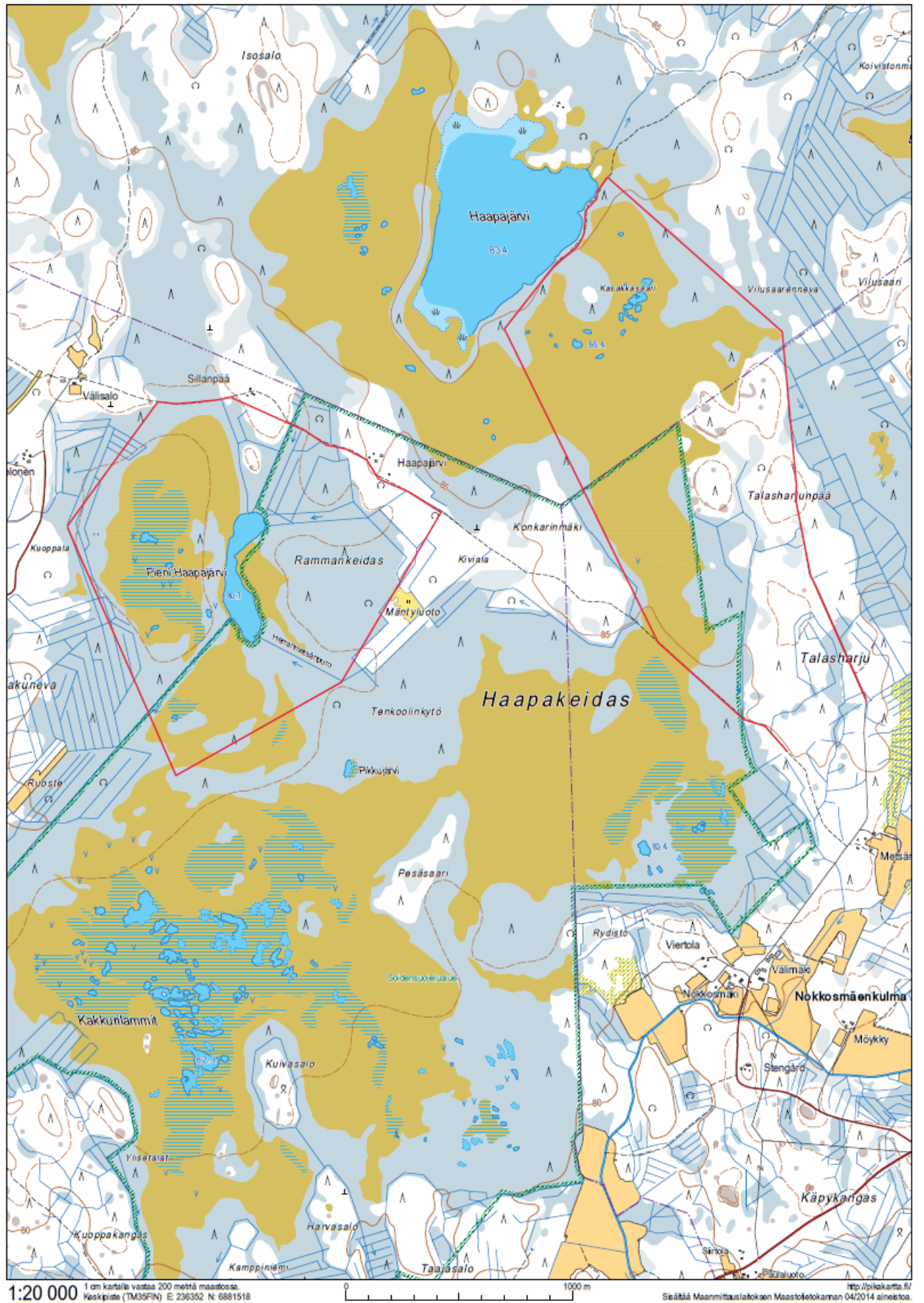
Haapakeitaan Natura 2000-alue (FI0200021) sijaitsee Pohjois-Satakunnassa Honkajoen, Siikaisten ja Isojoen kuntien alueella. Haapakeitaan Natura 2000 -alue on pinta-alaltaan 5 779 hehtaaria. Haapakeitaan alue on laaja ja erämainen kokonaisuus. Suuret keidassuot antavat maisemalle avaran ja karun yleisilmeen, mikä on ominaista Pohjois-Satakunnan erämaaseuduille. Suurten keitaiden allikkoiset keskustat ovat erikoislaatuista luonnonmaisemaa. Alueella on muutamia pieniä suojärviä, joista merkittävimmät ovat keidassoiden ympäröivät Haapajärvi ja Pohjasjärvi. Soiden metsäsaarekkeiden ja reuna-

alueiden metsät ovat osin iäkstäkin puolukka- ja mustikkatyypin kangasmetsää, joskin alueella esiintyy pieninä kuvioina rehevempiäkin metsiä, jopa lehtoja.

Linjalaskennat toteutettiin 7.-8. ja 14.6.2018. Linjalaskentakilometrejä kolmelle linjalle kertyi yhteensä 15,9. Linjalaskenta on tieteellinen lintujen runsauden arviointimenetelmä. Linjalaskennoilla tutkitaan lintulajien tiheyksiä, parimääriä sekä pitkäaikaisia ja vuosittaisia kannanmuutoksia. Havainnot erotellaan pää- ja apusaralle sen mukaan, onko lintu alle vai yli 25 metrin etäisyydellä kulkulinjasta. Linjalaskennat suoritettiin heti auringonnousun jälkeen, jolloin lintujen lauluaktiivisuus on korkeimmillaan. Yhteen laskentakilometriin kuluva aika vaihtelee linnuston tiheyden sekä maaston vaikeakulkuisuuden mukaan noin 30-60 minuutin välillä. Laskentalinjat pyrittiin sijoittelemaan siten, että ne kattavat mahdollisimman hyvin erilaiset elinympäristöt samassa suhteessa kuin niitä selvitysalueella esiintyy. Linjalaskentareitit pyrittiin sijoittelemaan myös siten, että ne osuisivat ainakin osittain sellaisille alueille, joita Hydrologia LIFE -hankkeessa on tarkoitus hoitaa tai ennallistaa. Linjojen sijaintipaikat on esitetty kuvissa 1 ja 2. Linjalaskennoista vastasi Metsähallituksen luontopalvelujen luontokartoittaja Hannu Sillanpää.

Kuva 1. Mustansaarenkeitaan laskentalinjan (5,0 km) sijainti.

Kuva 2. Haapajärven (5,9 km) ja Pienen Haapajärven (5,0 km) laskentareittien sijainnit.

TULOKSET

Lajihavainnot

Haapakeitaan Natura 2000 -alueen linjalaskennoissa havaittiin yhteensä 59 lintulajia. Petolinnuista havaittiin nuolihaukka ja kanalinnuista teeri. Kahlaajista havaittiin kapustarinta, töyhtöhyppä, taivaanvuohi, pikku- ja isokuovi, lehtokurppa, punajalkaviklo, valkoviklo, metsäviklo ja liro. Merkittävimpänä lajistona linjalaskentojen perusteella voidaan pitää ainakin kapustarintaa, töyhtöhyppää, pikkukuovia, punajalkavikloa, kiurua, niittykirvistä, keltävästäräkkiä, pensastaskua ja pajusirkkua (taulukko 1).

Havaittu lajisto kertoo sen, että Haapakeitaan Natura 2000 -alueella esiintyy varsin edustava suolinnusto. Hyvin monelta muulta suolta esimerkiksi kapustarinta, niittykirvinen, keltävästäräkki ja pensastasku ovat kadonneet. Nämä kaikki lajit vaativat suurta pinta-alaa avointa puutonta tai lähes puutonta nevaa, joka ei ole ojituksen vuoksi kuivanut ja muuttunut liian puustoiseksi. Suolinnuston säilymisen kannalta avoimen, luonnontilaisen ja mahdollisimman laajan suoalueen ylläpitäminen on ensiarvoisen tärkeää.

Taulukko 1. Kartoituskohteen merkittävimmät lajihavainnot.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanal.lk	Muu status	Runsasus
<i>Gallinago gallinago</i>	taivaanvuohi	VU		0,3 pr/km ²
<i>Numenius arquata</i>	kuovi	NT		1,0 pr/km ²
<i>Tringa totanus</i>	punajalkaviklo	VU		0,1 pr/km ²
<i>Tringa glareola</i>	liro	NT		0,7 pr/km ²
<i>Hirundo rustica</i>	haarapääsky	NT		0,4 pr/km ²
<i>Anthus pratensis</i>	niittykirvinen	NT		1,3 pr/km ²
<i>Motacilla flava</i>	keltävästäräkki	NT		3,6 pr/km ²
<i>Parus montanus</i>	hömötiainen	VU		3,9 pr/km ²
<i>Parus cristatus</i>	töyhtötiainen	VU		2,3 pr/km ²
<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	punatulkku	VU		0,3 pr/km ²
<i>Emberiza schoeniclus</i>	pajusirkku	VU		0,6 pr/km ²
<i>Pluvialis apricaria</i>	kapustarinta			1,9 pr/km ²
<i>Numenius phaeopus</i>	pikkukuovi			0,5 pr/km ²
<i>Alauda arvensis</i>	kiuru			0,4 pr/km ²
<i>Bombycilla garrulus</i>	tilhi			0,3 pr/km ²
<i>Saxicola rubetra</i>	pensastasku			3,0 pr/km ²
<i>Gavia stellata</i>	kaakkuri			2 reviiiriä

HOITO YM. SUOSITUKSET

Linjalaskentojen perusteella merkittävimmät lintulajit on elinympäristön suhteen jaettavissa karkeasti kahteen eri luokkaan, suo- ja metsälintuihin. Suolinnuista (kapustarinta, taivaanvuohi, kuovi, pikkukuovi, punajalkaviklo, liro, niittykirvinen, keltävästäräkki, kiuru ja pensastasku) kaikki vaativat elinympäristöltään avoimuutta eli käytännössä puutonta nevaa tai hyvin vähänpuustoista, lyhytkasvuista avointa nevarämettä. Metsälajit (hömö- ja töyhtötiainen sekä punatulkku) puolestaan ovat varttuneiden ja vanhojen havumetsien lajeja, jotka hyötyvät metsien luonnontilaisuudesta ja yhtenäisistä iäkkäistä metsäalueista. Myös pajusirkun ja kaakkurin voidaan lukea hyötyvän mahdollisimman luonnontilaisista elinympäristöistä (pajusirkun pajukkoisista rantaluhdist ja kaakkurin erämaisista, rauhallisista suo- ja metsälampareista).

Merkittävimpien lajien säilymistä selvitysalueella uhkaavat todennäköisesti suolintujen osalta soiden ja niiden reunamien kuivuminen ja sitä kautta puuston kasvun lisääntyminen eli pitkällä aikavälillä soiden vielä avonaisten alueiden umpeenkasvu. Lisäksi väli- ja rimpipintojen sekä erilaisten allikoiden kuivuminen vanhoista ojituksista johtuen uhkaavat suolinnuston säilymistä. Metsälajien osalta mm. metsäelinympäristöjen pirstoutuminen ja iäkkäiden metsien vähäinen osuus uhkaavat vanhojen metsien lintulajistoa.

Ennallistamistoimista esimerkiksi vanhojen suo-ojien tukkimisen, soiden märkyypden palauttamisen ja rämepuuston poiston aiempien ojitusten vuoksi kuivahtaneilta alueilta auttaisi todennäköisesti taantuneen suolinnuston säilymistä alueella.

Hoitotoimia toteutettaessa on syytä ottaa huomioon se, että mitään ennallistamistoimia ei tehdä lintujen pesimäaikana. Lisäksi on huomattava, että isojen petolintujen pesäpuut (pesimäajan ulkopuolellakin) on huomioitava myös ennallistamistoimissa. Erityisen tärkeää on varmistua myös siitä, että lähellä mahdollisia ennallistamis- ja hoitokohteita ei ole maakotkan pesäpaikkaa. Maakotkan pesimäkausi alkaa jo helmikuun lopulla, joka on otettava huomioon mahdollisten ennallistamistoimien ajankohtaa mietittäessä.

Tehtyjen linjalaskentojen perusteella on vaikea osoittaa tiettyjä tarkkoja paikkoja, joita hoito- ja ennallistamistoimin voisi muuttaa linnustolle paremmaksi. Yleisesti ottaen sellaiset ojitetut paikat avosoiden reunoilla, jotka ennallistamiskeinoin olisi palautettavissa lähemmäs luonnontilaa (vesitalouden palauttaminen, avoimuuden lisääminen puita poistamalla), olisi perusteltua myös linnuston kannalta toteuttaa. Myös yksittäiset suon reunaajat suon ja sitä ympäröivän kangasmaan rajalla olisi perusteltua ennallistaa. Pienen Haapajärven itäpuolisten (Rammankeitaan) ojien ennallistamista voisi olla perusteltua tarkemmin pohtia.

Hoito- ja ennallistamistoimet olisi hyvä saada tehdyksi lähivuosien aikana, sillä yleisesti ottaen suolinnustomme tila heikkenee jatkuvasti ja se johtunee huomattavalta osin elinympäristömuutoksista pesimäalueilla. Linjalaskennassa havaittu linnusto ei estä hoito- ja ennallistamistoimien toteuttamista.